

№9
ВЕРЕСЕНЬ
2011

UKRAINIAN JOURNAL ЕКОНОМІСТ

№9
SEPTEMBER
2011

ЛІТОПИС ПОДІЙ, ОСОБИСТОСТІ, ІДЕЇ, АНАЛІТИКА Й ДОСЛІДЖЕННЯ
CHRONICLES, PERSONS & IDEAS, ANALYSIS & RESEARCH

**СЬОГОДНІ Є ВСІ МОЖЛИВОСТІ ЗМІЦНИТИ ПОЗИЦІЇ
ЖУРНАЛУ «ЕКОНОМІСТ»
ЗА ДОПОМОГОЮ ЧИТАЧІВ ТА АВТОРІВ**

**TODAY THERE ARE ALL POSSIBILITIES TO STRENGTHEN
THE POSITION OF THE JOURNAL «EKONOMIST»
WITH THE HELP OF READERS AND AUTHORS**

Page 1

	ВИКЛИКИ ЧАСУ	CHALLENGES TIME
4	<i>Сергій КОЗЬМЕНКО, Євген БАЛАЦЬКИЙ, Ксенія БАГМЕТ</i> ОЦІНКА ВПЛИВУ ЗМІН БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА ФОРМУВАННЯ ДОХОДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ МІСТА	4 <i>Sergiy KOZ'MENKO, Yevgen BALATSKY, Kseniya BAGMET</i> EVALUATION OF CHANGES BUDGET LEGISLATION INFLUENCE ON CITY BUDGET REVENUES
8	<i>Юрій КИДЗЕРСЬКИЙ</i> ДЕРЖАВНА КОНТРАКТНА СИСТЕМА В МОДЕЛІ ДЕРЖАВИ- ПІДПРИЄМЦЯ: ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ	8 <i>Yuriy KINDZERSKYI</i> THE STATE CONTRACT SYSTEM IN STATE-ENTREPRENEUR MODEL: BASES OF FORMATION IN UKRAINE
14	<i>Людмила ЄВЧУК</i> РОЛЬ СТРАТЕГІЙ ЗРОСТАННЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ	14 <i>Lyudmyla YEVCHUK</i> ROLE OF STRATEGY OF GROWTH IN MAINTENANCE OF COMPETITIVENESS OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISES DEVELOPMENT REGIONS
18	<i>Микола БУТКО, Віктор МАЩЕНКО, Олена МИХАЙЛЕНКО</i> МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ РОЗВИТКУ ТОРГІВЛІ В РЕГІОНАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ	18 <i>Mykola BUTKO, Victor MASHCHENKO, Olena MYKHAYLENKO</i> METHODOLOGY TOOLS ASSESS THE DEVELOPMENT TRADE IN REGIONAL ECONOMIC SPACE
23	<i>Зоя БЕРЕЖНА, Дмитро ЛОМОНОСОВ</i> ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В МІСТАХ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ ШЛЯХОМ ОПИТУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	23 <i>Zoya BEREZHNA, Dmytro LOMONOSOV</i> RESEARCH OF EXPERIENCE OF STRATEGIC MANAGEMENT INTO THE CITIES OF SOUTHERN REGION BY POLL WORKERS OF THE SELF-GOVERNMENT AND LOCAL ENFORCEMENT AUTHORITIES
28	<i>Олена САЛІХОВА</i> ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНІ ТОВАРИ ВИРОБНИЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В СТРУКТУРІ ІМПОРТУ УКРАЇНИ	28 <i>Olena SALIKHOVA</i> HIGH-TECH CAPITAL GOODS IN IMPORT STRUCTURE OF UKRAINE
33	<i>Жанна ДЕРІЙ</i> МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ В СИСТЕМІ ФАКТОРІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	33 <i>Jeanna DERIY</i> INTERNATIONAL MIGRATION IN SYSTEM OF ECONOMIC DEVELOPMENT FACTOR'S
36	<i>Леся КОРОЛЬЧУК</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ ТРАНСКОРДОННОГО РЕГІОНУ	36 <i>Lesya KOROLCHUCK</i> THEORETICAL BASES AND ORGANIZING ASPECTS OF THE TRANS-BORDER REGION ECONOMIC COMPETITIVENESS ENSURING
39	<i>Ігор КРИВОВ'ЯЗЮК, Ярослава КОСТЬ</i> ПРИКЛАДНА ЕКОНОМІКА ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	39 <i>Igor KRYVYOV'YAZYUK, Yaroslava KOST'</i> APPLIED ECONOMY THE DIAGNOSIS OF FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITIES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES
43	<i>Юлія ІВАХІВ</i> ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	43 <i>Yuliya IVAKHIV</i> DIFFERENTIATION OF FINANCIAL STATEMENTS ANALYSIS
46	<i>Елизавета СТЕПАНОВА</i> ПРОБЛЕМИ САМООРГАНІЗАЦІЇ КАК ФОРМИ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ (КОНТЕКСТ РОЗВИТКУ ПІДПРИЯТТЯ ПОДЪЕМНО-ТРАНСПОРТНОГО МАШИНОСТРОЕНИЯ)	46 <i>Elizaveta STEPANOVA</i> PROBLEMS OF SELF-ORGANIZATION AND SELF-REGULATION IN THE SYSTEM OF DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF ENGINEER
50	<i>Андрій ЯНЧЕВ</i> ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ТА ОЦІНКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	50 <i>Andriy YANCHEV</i> QUESTIONS OF MANAGEMENT AND ESTIMATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES
53	<i>Наталія ФЕДОРОНЬКО</i> ОЦІНКА ВПЛИВУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ	53 <i>Nataliya FEDORON'KO</i> THE VALUATION OF THE TAXATION EFFECT ON THE INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE
56	<i>Марія РУБАХА</i> ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО КАПІТАЛУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ	56 <i>Mariya RUBAKHA</i> FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF FORMING ENTERPRISES FINANCIAL CAPITAL IN UKRAINE
60	<i>Петро КОРЕНЮК, Олена ЛУК'ЯНЧИКОВА</i> ФУНКЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	60 <i>Petro KORENYUK, Olena LUK'YANCHUKOVA</i> FUNCTIONAL ECONOMY PROBLEMS OF FORMATION OF ENVIRONMENTAL ENTREPRENEURSHIP
65	<i>Андрей КРИВОРАК, Сергей ДЕМ'ЯНЕНКО</i> РОДОВОЙ ПРИЗНАК КАТЕГОРИИ «СТОИМОСТЬ»	65 <i>Andrey KRIVORAK, Sergey DEM'YANENKO</i> GENERIC SIGN OF CATEGORY «VALUE»
68	<i>Василь БЕЛОЗЕРЦЕВ</i> ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ДЕБИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ТОВАРИ	68 <i>Vasyi' BYELOZERTSEV</i> ECONOMIC AND MATHEMATICAL MODELLING OF OPTIMAL STRUCTURE OF ENTERPRISE ACCOUNTS RECEIVABLE FOR THE GOODS
	РЕЦЕНЗІЯ	REVIEW
1а	Б.БУРКІНСЬКОГО на монографію О.ЛАЙКА	1а B.BURKYN'S'KY about monograph of O.LAYKO
72	В.МУНТІЯНА на монографію (автори Л.ФЕДУЛОВА, Ю.БАЖАЛ, В.ОСЕЦЬКИЙ та ін.)	72 V.MUNTİYAN about monograph (authors L.FEDULOVA, Y.BAZHAL, V.OSETS'KY et al.)

УДК 336.3

Козьменко Сергій Миколайович,
доктор економічних наук
ДВНЗ „Українська академія банківської справи Національного банку України”

Kozmenko Serhiy,
PhD Economics
State Higher Educational Institution “Ukrainian Academy of Banking of the National
Bank of Ukraine”

Балацький Євген Олегович,
кандидат економічних наук,
ДВНЗ „Українська академія банківської справи Національного банку України”

Balazkiy Evgeniy,
PhD Economics
State Higher Educational Institution “Ukrainian Academy of Banking of the National
Bank of Ukraine”

Багмет Ксенія Вікторівна,
аспірант
ДВНЗ „Українська академія банківської справи Національного банку України”

Bagmet Kseniya,
postgraduate student,
State Higher Educational Institution “Ukrainian Academy of Banking of the National
Bank of Ukraine”

Оцінка впливу змін бюджетного законодавства на формування доходної частини бюджету міста

У статті досліджено вплив змін у Бюджетному кодексі України в редакції від 08 липня 2011 року на формування основних планових показників доходної частини бюджету міста Суми на 2011 рік. Проаналізовано позитивні та негативні наслідки від впровадження бюджетної реформи з точки зору забезпечення децентралізації фінансування органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: *бюджет міста, міський бюджет міста Суми, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, бюджетна реформа, децентралізація.*

Evaluation of changes budget legislation influence on city' budget revenues

EVALUATION OF CHANGES BUDGET LEGISLATION INFLUENCE oN CITY' Budget revenues

In the article the effects of changes in the Budget Code (8 July 2011) on the formation of the Sumy city's budget for 2011 are investigated. Positive and negative consequences of budget reforms realization in terms of local authority finance decentralization are analyzed.

Постановка проблеми. Сучасний соціально-економічний розвиток України, як і будь-якої держави, неможливий без функціонування ефективної та прозорої бюджетної системи. Протягом останніх трьох років у нашій країні активізувались процеси реформування як податкової системи, так і бюджетної, з метою більш ефективного та оптимального забезпечення фінансової автономії органів місцевого самоврядування. Основні нововведення пов'язані із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» 8 липня 2010 р., у якому уточнено та доповнено ряд положень, що стосуються як загальних аспектів функціонування бюджетної системи України, так і особливостей організації місцевих бюджетів та здійснення міжбюджетних відносин. Безумовним є вплив змін у бюджетному законодавстві на формування планових показників доходної частини бюджетів міст обласного значення на 2011 рік, дослідження якого дозволить виявити реальність задекларованої децентралізації фінансування територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання змісту бюджетної реформи та ефективності її реалізації розглядаються багатьма вітчизняними та закордонними вченими. До них, зокрема, належать О.Д. Василик, К.В. Павлюк [1], І.О. Лютий [2, 3], В.М. Опарін [4], В.М. Федосов [5] та ін. Ряд теоретичних та практичних аспектів, пов'язаних з дослідженням проблем децентралізації фінансування органів місцевого самоврядування знайшли відображення у роботах О.П. Кириленко [6], Л.В. Лисяк [7].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Незважаючи на існування значного ряду напрацювань з питань подальших напрямків розвитку ефективної та прозорої бюджетної системи України, практично відсутні ґрунтовні дослідження впливу змін у бюджетному законодавстві на формування та вико-

ристання бюджетів міст, запланованих на поточний рік. Вивчення даного питання на початковому етапі реформування національної бюджетної системи потребує особливої уваги, оскільки має, по-перше, важливе практичне значення, а, по-друге, дозволить з'ясувати, за рахунок яких джерел збільшився рівень фінансової автономії територіальної громади.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження впливу нововведень бюджетного законодавства на формування доходної частини бюджету міста Суми на 2011 рік.

Виклад основного матеріалу. Ґрунтовне дослідження нової редакції Бюджетного Кодексу дозволяє стверджувати, що основним фактором, який визначив зміни у формуванні доходної бази бюджету міста Суми, є перегляд норм податкового законодавства. Зокрема, новацією стало впровадження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Даний податок буде включений до місцевих податків і зборів фактично з 01.01.2012 року, та буде зараховуватись у повному обсязі до міського бюджету та не враховується при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Впровадження податку на нерухоме майно, на нашу думку, повинно мати позитивний вплив на формування доходної бази бюджету міста Суми та є позитивним свідченням впровадження світового досвіду в організацію місцевих фінансів в Україні.

У той же час, новою редакцією Бюджетного кодексу передбачено зміну пропорцій розподілу між бюджетами надходжень від деяких з уже використовуваних податків і зборів. Так, наприклад, надходження плати за землю, які раніше розподілялися між різними рівнями бюджетів, зараховуватимуться в повному обсязі до відповідного бюджету місцевого самоврядування. Раніше таким правом наділялися лише міста зі спеціальним статусом – Київ та Севастополь. Що стосується нормативів відрахувань до бюджетів місцевого самоврядування податку з доходів фізичних осіб, то вони залишилися без змін (рис. 1).

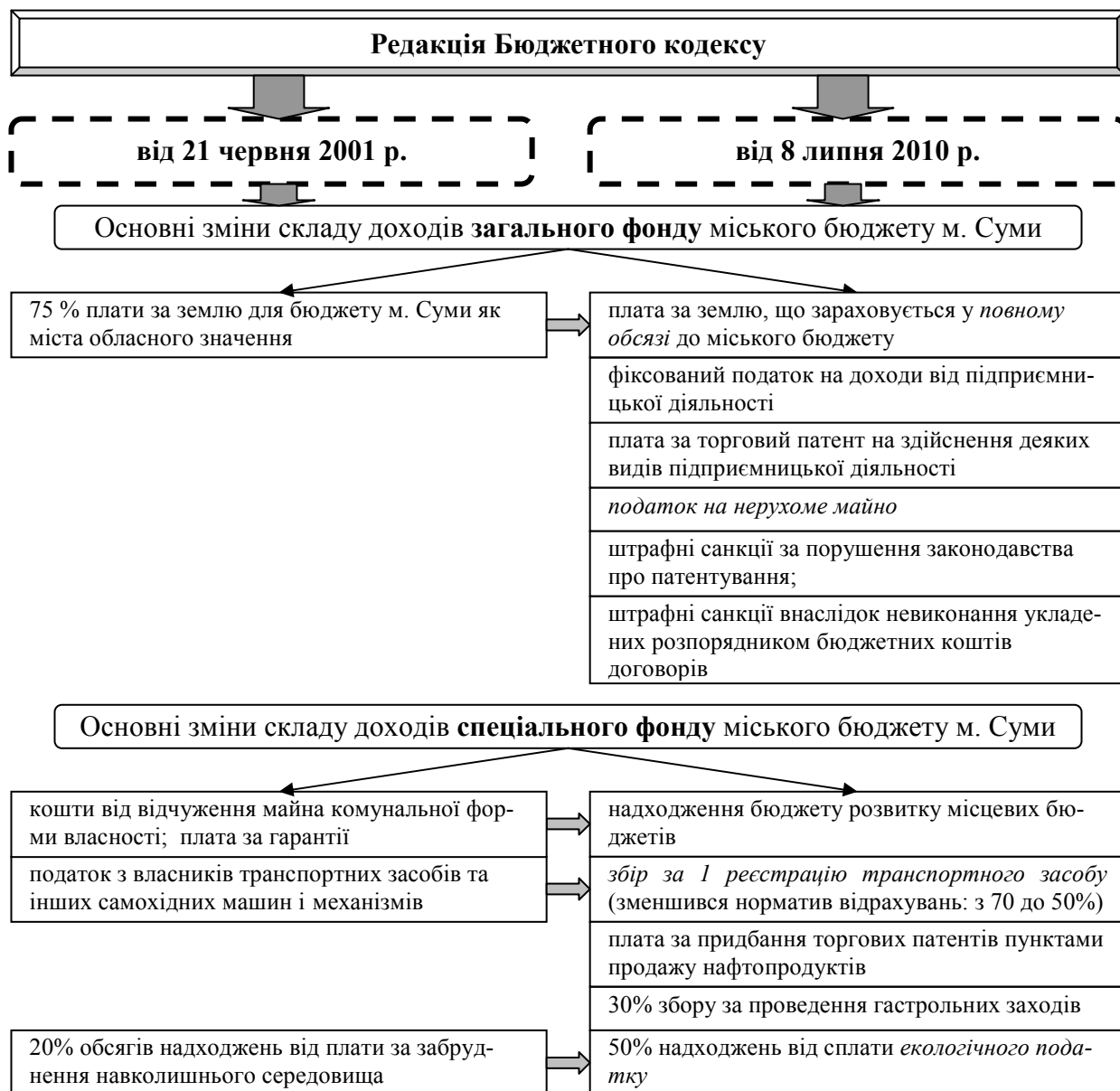

Рис. 1. Ключові зміни в бюджетному законодавстві, що вплинули на формування дохідної частини міського бюджету міста Суми (складено на основі [8, 9])

Склад доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, також був змінений (стаття 69) [9]. При цьому в новій редакції Бюджетного кодексу дані доходи розподілено на:

- доходи загального фонду місцевих бюджетів;
- надходження спеціального фонду місцевих бюджетів.

У попередній редакції Бюджетного кодексу такого розмежування доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, не було.

Розглянемо більш детально вплив систематизованих на рисунку 1 ключових змін на формування планових показників доходної частини міського бюджету міста Суми на 2011 рік. Інформаційним забезпеченням проведеного аналізу є Проект доходної частини міського бюджету міста Суми на 2011 рік, що розроблений на основі положень Бюджетного кодексу України (№ 2456-VI від 08.07.2010 р.), Податкового кодексу України (№ 2755-VI від 02.12.2010 р.), проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік», враховує прогностичні показники економічного і соціального розвитку м. Суми на 2011 рік, фактичне виконання доходної частини бюджету за 2009 та 2010 роки.

Обсяг доходної частини бюджету м. Суми на 2011 рік затверджений в сумі 724 960,4 тис. грн., у тому числі:

- заплановано отримати надходжень до загального фонду в обсязі 669 034,6 тис. грн., з яких офіційні трансферти складають 204 694,7 тис. грн.;
- доходи спеціального фонду в 2011 році планується зібрати в сумі 55 925,8 тис. грн., де офіційні трансферти становлять 170,4 тис. гривень (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка надходжень доходів до міського бюджету міста Суми за 2009-2011 рр., тис. грн.

	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	Проект 2011 рік	Відхилення 2011/2010	
						тис. грн.	%
Всього загальний фонд, в т.ч.:	412 070,3	520 146,9	503 670,9	582 984,2	669 034,6	86 050,4	14,8
Доходи, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів	298 453,4	303 567,0	314 772,1	351 093,7	363 524,9	12 431,2	3,5
Доходи, що не враховуються при визначенні міжбюджетних	72 567,3	73 487,8	71 177,7	85 395,1	100 815,0	15 419,9	18,1

трансфертів							
Офіційні трансферти	125 577,2	122 078,3	117 721,1	149 773,0	204 694,7	54 921,7	36,7
Всього спеціальний фонд, в т.ч.:	66 053,5	130 110,1	87 874,8	87 375,7	55 925,8	-31 449,9	-36,0
Офіційні трансферти	18 288,0	69 411,1	34 269,3	28 654,8	170,4	-28 484,4	-99,4
Всього доходів:	478 123,8	650 257,0	591 545,8	670 359,9	724 960,4	54 600,5	8,1

Як видно з таблиці 1, прогнозні показники доходів загального фонду міського бюджету міста Суми на 2011 рік в порівнянні з 2010 роком збільшуються на 86 050,4 тис. грн., або на 14,8 %, та по спеціальному фонду зменшуються на 31 449,9 тис. грн., або на 36,0 %. При цьому, **обсяг доходів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів**, заплановано збільшити у 2011 році на 12 431,2 тис. грн., що складає 3,54 % по відношенню до аналогічного показника 2010 року, проте на 16 809,0 тис. грн. менше контрольного показника, доведеного Міністерством фінансів України.

Варто відзначити, що впровадження в дію Бюджетного кодексу в редакції від 8 липня 2010 року суттєво не вплинуло на збільшення обсягів запланованих доходів, що враховуються при розрахунку міжбюджетних трансфертів. Хоча, бюджетна реформа передбачає розширення складу таких доходів шляхом включення: плати за видачу окремих видів ліцензій і сертифікатів, за державну реєстрацію, за використання інших природних ресурсів, за надані в оренду ставки, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення, а також збору за спеціальне використання водних ресурсів загальнодержавного значення [9].

Так, прогноз надходження податку на доходи фізичних осіб на 2011 рік здійснено з урахуванням очікуваних та фактичних надходжень в 2010 році та впливу таких основних чинників, як скорочення середньої кількості працівників підприємств, установ та організацій по місту, зниження розміру податкової соціальної пільги з 200% до 100% для платника податку, який утримує трьох чи більше дітей віком до 18 років; обсяг заборгованості з оплати праці по місту,

тощо. Таким чином, з урахуванням впливу всіх вищевикладених чинників, прогнозна сума надходження податку на доходи фізичних осіб на 2011 рік склала 481 793,2 тис. грн., у т.ч. до міського бюджету 361 344,9 тис. гривень [10].

Реалізація бюджетної реформи 2010 року не здійснила суттєвий вплив і на формування таких статей доходів, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, як:

– «плата за державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності» – запланований показник затверджений у межах фактичного надходження за 2010 рік, тобто в сумі 180,0 тис. грн. Це, по-перше, викликано відсутністю істотного зростання в прогнозованому 2011 році ділової активності, а, по-друге, відносно стабільною кількістю вчинених реєстраційних дій протягом останніх трьох років;

– «державне мито», прогноз надходження обсягів якого до міського бюджету міста Суми в 2011 році визначено виходячи з фактичного надходження за 2009 – 2010 роки в сумі 2 000,0 тис. грн. [10].

Грунтовно аналізуючи динаміку надходжень доходів до міського бюджету міста Суми за 2009-2011 рр., необхідно звернути увагу на заплановане суттєве зростання обсягів **доходів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів**. Так, приріст зазначеного показника доходної частини бюджету міста Суми запланований на рівні 28,60% у порівнянні з фактичним значенням 2010 року, що за прогнозом у 2011 році має становити 100 815,0 тис. грн. (див. табл. 1). Визначимо, які саме зміни у бюджетному законодавстві безпосередньо вплинули на формування запланованих доходів, що не враховуються при розрахунку міжбюджетних трансфертів.

Варто відзначити, що в Бюджетному кодексі України в редакції від 8 липня 2010 року передбачається розширення складу доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів за рахунок включення: податку на нерухомість (вступить у дію з 01.01.2012 року), плати за землю, плати за торговий патент на здійснення деяких видів підприємницької діяльності, екологічного податку, адміністративних штрафів (див. рис. 1).

Негативним наслідком для формування доходної частини загального фонду бюджету міста Суми є скорочення обсягу надходжень «**податку на прибуток підприємств і організацій комунальної форми власності**», що заплановано отримати у 2011 році. Так, за прогнозом, у 2011 році до міського бюджету міста Суми має надійти 671,4 тис. грн., що на 1 754,4 тис. грн., або 72,32 % менше у порівнянні з надходженнями 2010 рік (рис. 2).

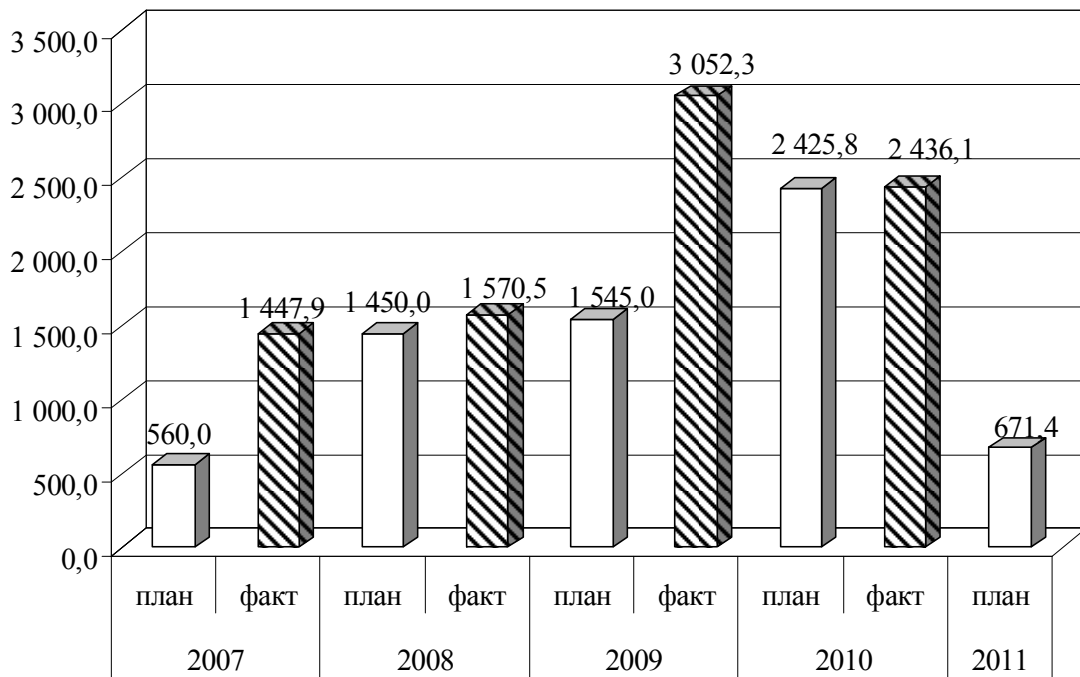

Рис. 2. Динаміка обсягів зарахувань податку на прибуток підприємств комунальної власності до бюджету міста Суми з 2009 по 2011 роки, тис. грн.

Це обумовлено наступними чинниками:

- зменшенням ставки оподаткування з діючих 25 відсотків до 23 відсотків, що вступило в дію з 1 квітня 2011 року та врахуванням інших норм і положень, які містяться в Податковому кодексі України;
- не врахуванням разових надходжень коштів, що у 2010 році склали від реалізації майна колишніх ДКП ВЖРЕУ № 1-7 більше 1,3 млн. гривень;
- прогнозованим скороченням доходів великого комунального підприємства «Сумське міське БТІ». Так, враховуючи дію Закону України «Про дер-

жавну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (від 11.02.10 №1878-УІ), згідно якого з 01.01.2012 року функція реєстрації прав власності на нерухоме майно перейде від БТІ до органів юстиції, зазначене підприємство буде вимушене провести в 2011 році реорганізацію і скоротити чисельність працівників, а це в свою чергу вплине на зменшення надходжень податку на прибуток до міського бюджету.

Важливим додатковим джерелом надходження фінансових ресурсів до загального фонду бюджету міста Суми у 2011 році внаслідок впровадження в дію норм Бюджетного Кодексу від 08.07.2010 р. стало зростання частки зарахування «плати за землю» – з 75% до 100%. Таким чином була усунена відносна несправедливість щодо поділу даного джерела поповнення бюджетних доходів між обласними та районними бюджетами. Відтепер зарахування плати за землю до бюджетів місцевого самоврядування відбувається у повному обсязі, що дозволило збільшити прогнозовані доходи міста Суми та встановити запланований показник на рівні 80 000,00 тис. грн., що на 24 330,0 тис. грн., або 43,7% більше у порівнянні з фактичним показником 2010 року (табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка надходження плати за землю до бюджету міста Суми з 2009 по 2011 роки в розрізі окремих видів, тис. грн.

	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	Проект 2011 рік	Відхилення 2011/2010	
						тис. грн.	%
Надходження до міського бюджету 75%-2009 -2010 роки, 100% - 2011 рік	19 791,6	38 318,89	47 578,4	55 662,2	80 000,0	24 337,8	43,7
земельний податок з юридичних осіб	9 168,1	14 443,79	10 118,1	11 644,6	15 100,0	3 455,4	29,7
орендна плата з юридичних осіб	9 088,4	19 894,35	32 206,8	37 877,2	55 400,0	17 522,8	46,3
земельний податок з фізичних осіб	200,3	501,93	771,7	846,9	1 100,0	253,1	29,9
орендна плата з фізичних осіб	1 334,9	3 478,82	4 481,8	5 293,4	8 400,0	3 106,6	58,7

Крім зазначеного впливу з боку законодавчих змін, прогнозоване значення надходжень від стягнення плати за землю враховує той факт, що на 2011 рік заплановано укладення 92 договорів оренди земельних ділянок, орієнтовною площею 32,1 га, що у свою чергу дозволить збільшити надходження орендної плати на 3 400,0 тис. гривень [10].

Законодавчі зміни бюджетної системи торкнулися також і норм, що стосуються обсягів надходжень за статтею «**місцеві податки і збори**». Слід відмітити, що при розрахунку прогнозного показника надходжень місцевих податків і зборів до бюджету міста Суми враховано законодавчі зміни: скасування мало-ефективних місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів) – податку з реклами, ринкового збору, комунального податку та ін.; динаміку фактичних зарахувань у 2009 та 2010 роках.

Згідно Податкового кодексу України до місцевих податків і зборів належать: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, (буде справлятися з 01.01.2012 року); збір за місця для паркування транспортних засобів; збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; туристичний збір [11]. Розглянемо динаміку зарахувань у розрізі зазначених доходів (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка зарахувань надходжень, які з 2011 року будуть враховуватись у складі місцевих податків і зборів, тис. грн.

	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	Проект 2011 рік	Відхилення	
						тис. грн.	%
1. Збір за місця для паркування транспортних засобів	-	30,08	76,4	75,9	296,6	220,7	290,7
2. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, в т.ч.: придбання торгового патенту на здійснення:	9 410,0	11 451,8	4 027,0	3 490,0	3 900,0	410,0	11,7
роздрібної торгівлі	-	2 085,2	2 171,7	2 171,2	2 400,0	228,8	10,5
оптової торгівлі	-	705,6	691,6	736,0	778,0	42,0	5,7
торговельно-	-	399,50	361,9	341,0	420,0	79,0	23,2

виробничої діяльності							
діяльності з надання побутових послуг	-	114,3	102,9	97,3	100,0	2,7	2,8
на надання послуг в сфері грального бізнесу	-	7 940,4	691,2	143,0	200,0	57,0	39,9
на здійснення торговельної діяльності (пільговий патент)	-	1,8	-	1,2	1,5	0,3	25,0
торговельної діяльності (короткотерміновий патент)	-	0,7	-	0,3	0,5	0,2	66,7
операцій з валютними цінностями	-	11,5	7,7	-	-	-	-
3. Разом місцевих податків і зборів	5 823,4	6 089,1	4 103,4	3 566,0	4 196,6	630,6	17,7

Найбільший приріст надходжень до міського бюджету планується отримати внаслідок збільшення обсягів бюджетних ресурсів від стягнення **«збору за місця для паркування транспортних засобів»**. Так, у Проекті доходної частини міського бюджету міста Суми на 2011 рік передбачене збільшення на 220,6 тис. грн., або майже у три рази, порівняно з фактичними надходженнями 2010 року.

Зростання обсягу доходів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, передбачене і за рахунок зростання надходжень сум відсотків за користування **«тимчасово вільними бюджетними коштами місцевих бюджетів»**. Що стосується даної статті, то завдяки перевиконанню міського бюджету за доходами протягом 2008 р. та за рахунок вигідних умов розміщення грошових коштів в установах банків, міський бюджет в цілому за 2008 р. отримав у вигляді відсотків 4473,4 тис. грн., що в 4,5 рази більше, ніж за 2007 р. Проте у зв'язку із дією Постанови Кабінету Міністрів України від 28.01.2009 року № 52 «Про затвердження Порядку розміщення у 2009 році тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках в установах банків» на депозитних рахунках в установах державних банків дозволялося розміщення виключно коштів спеціального фонду, тому відповідні надходження міського бюджету у 2009 р. скоротилися до 311,0 тис. грн., тобто на 4 162,4

тис. грн. менше, ніж у 2008 р., коли на депозитних рахунках були розміщені кошти як спеціального, так і загального фондів міського бюджету (рис. 3).

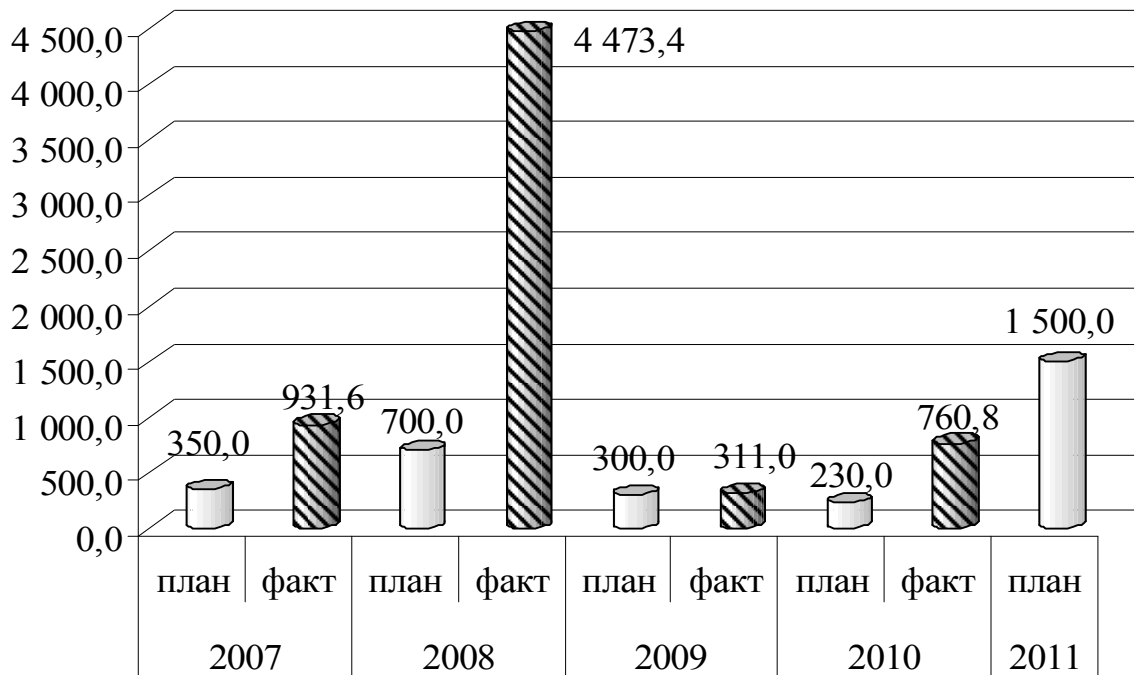

Рис. 3. Динаміка надходження сум відсотків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами бюджету міста Суми за 2009-2011 роки, тис. грн.

Слід відмітити, що відповідно до Порядку розміщення у 2010 році тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках в установах банків, за результатами проведеного конкурсу тимчасово вільні кошти спеціального фонду міського бюджету були розміщені в СФ ВАТ АБ «Укр-газбанк», у результаті чого до міського бюджету надійшло – 760,8 тис. гривень. Крім цього, варто звернути увагу на те, що пунктом 8 статті 16 Бюджетного кодексу України, який набрав чинності з 1 січня 2011 року, теж передбачено розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитах [2]. Тому у 2011 році за рахунок розміщення тимчасово вільних коштів загального і спеціального фондів міського бюджету на депозитах планується залучити 1 500,0 тис. гривень.

Окремої уваги потребує дослідження впливу змін у бюджетному законодавстві на формування спеціального фонду бюджету міста Суми на 2011 рік. Так, обсяг доходів спеціального фонду на 2011 рік без трансфертів затверджений у розмірі 55 925,8 тис. грн., у т.ч. бюджет розвитку – 28 400 тис. грн. (див. табл. 1).

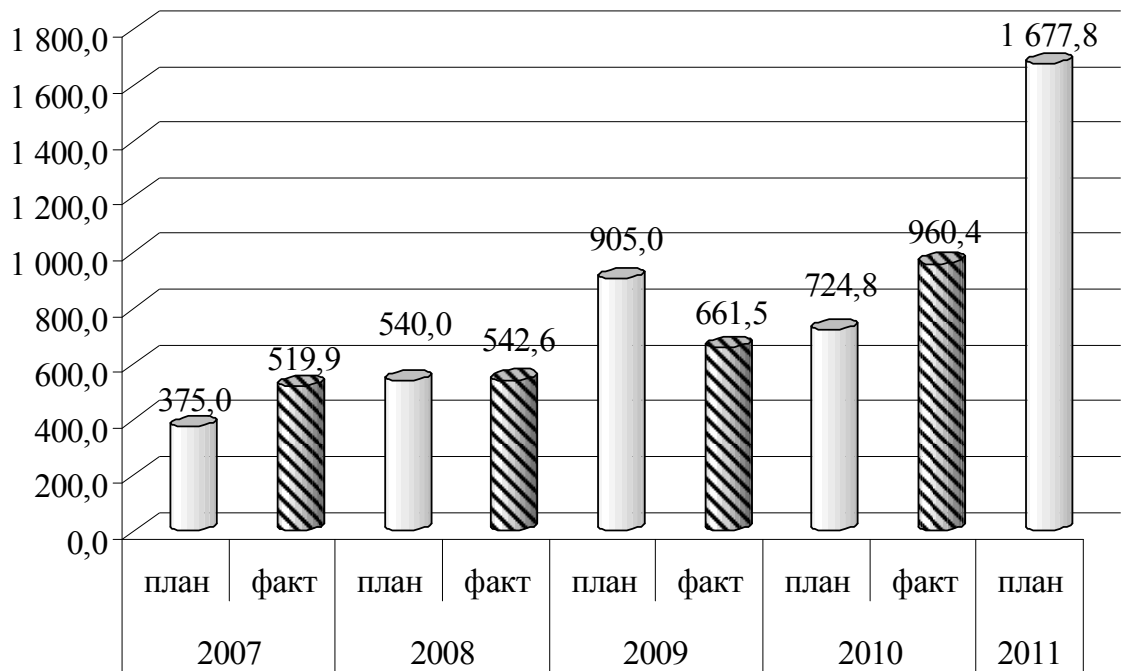
У межах формування доходної частини спеціального фонду бюджету міста Суми варто відзначити, що згідно прийнятого Податкового кодексу України практично ліквідований **«податок з власників транспортних засобів»**, за винятком його складової – збору за першу реєстрацію транспортного засобу. Фактично, це означає посилення залежності вирішення питань з утримання та ремонту місцевих доріг від розподілу урядом ресурсів, зосереджених у державному бюджеті.

Прогноз обсягу надходжень збору за першу реєстрацію транспортного засобу враховує законодавчі зміни:

- зменшення нормативу відрахувань до міського бюджету з діючих 70 відсотків до 50 відсотків;
- погашення податкових зобов'язань юридичних осіб – автовласників за 2010 рік, які необхідно сплатити не пізніше 14.01.2011 року;
- надходження коштів від фізичних осіб, яким необхідно проходити техогляд у 2011 році за ставками податку, що діяли у 2010 році [10].

Таким чином, з урахуванням усього вищевикладеного, прогнозний показник надходження збору за першу реєстрацію транспортного засобу на 2011 рік визначено в сумі 816,4 тис. гривень.

Відносним нововведенням є **«екологічний податок»**, що згідно Податкового кодексу України є правонаступником збору за забруднення навколишнього природного середовища [11]. Прогноз обсягу надходжень екологічного податку враховує збільшення з 1.01.2011 р. нормативу відрахувань до міського бюджету з діючих 20 % до 50 % (рис. 4).

* До 2011 року – надходження збору за забруднення навколишнього природного середовища.

Рис. 4. Динаміка зарахування екологічного податку до міського бюджету міста Суми за 2009-2011 роки, тис. грн.

У зв'язку з тим, що неможливо спрогнозувати вплив підвищених податкових ставок – прогнозний показник надходження екологічного податку визначено на основі показника, доведеного Міністерством фінансів України і становить 1 677,8 тис. гривень [10].

Реформа у бюджетній сфері відобразилась і на додаткових джерелах наповнення запланованого бюджету розвитку міського бюджету міста Суми у 2011 році. Згідно ст. 71 Бюджетного кодексу України бюджет розвитку міського бюджету поповнюється новим реальним джерелом – «**єдиним податком для суб'єктів малого підприємництва**». Так, фактично, прогноз обсягів даних надходження визначено на основі динаміки 2009, 2010 років з урахуванням позитивної динаміки стабільного зростання кількості підприємців, що перебувають на спрощеній системі оподаткування. Так, бюджет розвитку поповнився на 17 300,0 тис. грн. (рис. 5).

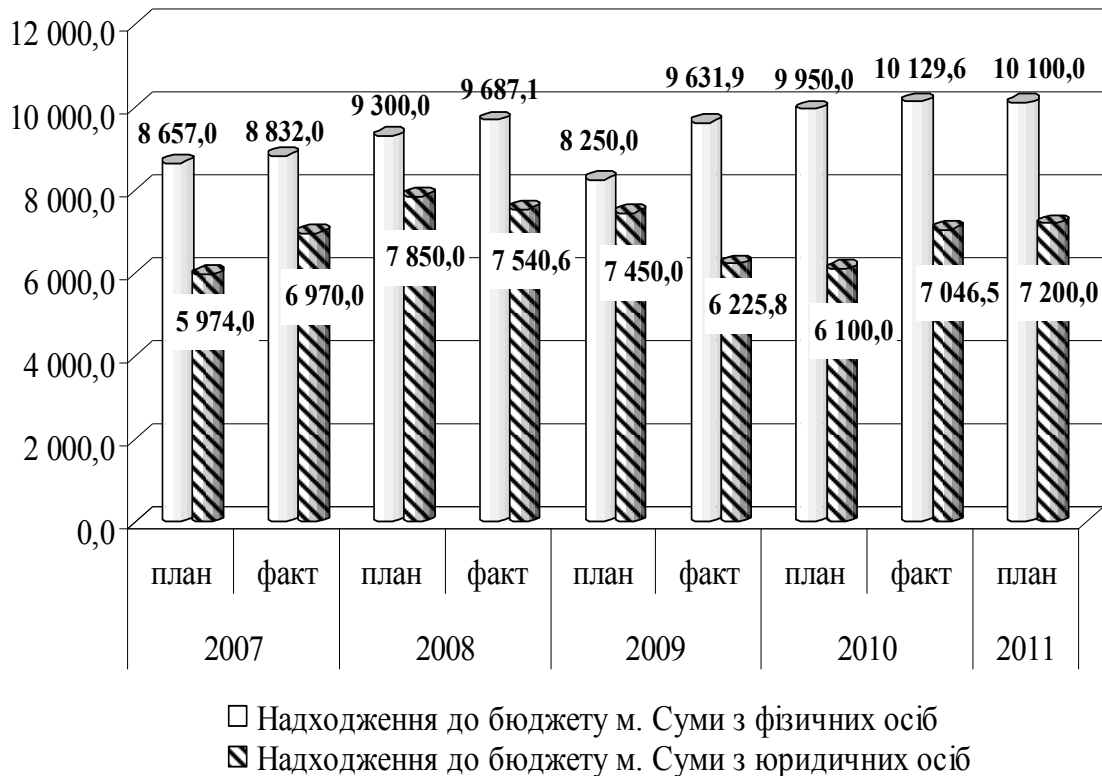

Рис. 5. Динаміка надходжень єдиного податку для смп по м. Суми, що включено до бюджету розвитку на 2011 рік, тис. грн.

Підводячи підсумок, варто відзначити, що в результаті планування доходної та видаткової частини міського бюджету міста Суми на 2011 рік, встановлений профіцит загального фонду міського бюджету у сумі 5 346,2 тис. грн., напрямком використання якого є передача коштів до бюджету розвитку (спеціального фонду), що затверджений з дефіцитом.

Висновки. Планування доходної частини міського бюджету міста Суми на 2011 рік здійснено на підставі основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України у 2011 році з урахуванням основних напрямів проведення податкової та бюджетної реформ, визначених у Податковому кодексі України, а також змін у Бюджетному кодексі України. Заплановане збільшення обсягу доходів за загальним та спеціальним фондами міського бюджету міста Суми складає 7,75 % від 2010 року, або 52 159,4 тис. грн. Значну роль у розширенні обсягів власного фінансування органів місцевого самоврядування міста Суми у плановому 2011 році відіграли зміни бюджетного законо-

давства, що торкнулись структури доходів, які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів. Так, врахування норм останньої редакції Бюджетного кодексу України дозволило збільшити джерела фінансування видатків міста Суми:

- на 20 000 тис. грн. – за рахунок відрахування 100 % плати за землю;
- на 220,6 тис. грн. – за рахунок стягнення збору за місця для паркування транспортних засобів;
- на 17 300,0 тис. грн. – за рахунок врахування єдиного податку до бюджету розвитку;
- на 671,12 тис. грн. – за рахунок збільшення норми відрахування екологічного податку з 20% до 50%. Тобто, в середньому перший рік після впровадження бюджетної реформи дозволив сформувати додатковий обсяг власних бюджетних ресурсів в обсязі 38 191,72 тис. грн. Проте, це ще не дозволяє стверджувати про забезпечення достатньої фінансової автономії органів місцевого самоврядування міста Суми. Подальших досліджень потребує визначення впливу змін бюджетного законодавства на видаткову частину бюджету досліджуваного міста, та виявлення основних проблем формування та виконання бюджету відповідно до нововведень бюджетної реформи.

Література:

1. Василик О.Д. Державні фінанси України / О.Д. Василик, Павлюк К.В. – К. : НІОС, 2002. – 608 с.
2. Лютий, І.О. Концепція реформування податкової системи України та конкурентоспроможність національної економіки / І.О. Лютий, В.Б. Тропіна //Економіка України. – 2007. – № 8. – С. 19-27.
3. Лютий, І.О. Бюджетна політика і стабільність соціально-економічного розвитку України / І. О. Лютий, Л. М. Демиденко, Ю. Л. Субботович //Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 3-13.

4. Бюджетна система : навчально-методичний посібник / В. М. Опарін, В. І. Малько; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 336 с.
5. Бюджетний менеджмент: підручник / Мін-во освіти і науки України, КНЕУ; ред. В. М. Федосов. – К. : КНЕУ, 2004. - 864 с.
6. Місцеві фінанси : підручник / ред. О. П. Кириленко. – К. : Знання, 2006. – 677 с.
7. Лисяк, Л.В. Бюджетна політика держави в умовах фінансової глобалізації / Л. В. Лисяк // Вісник Української академії банківської справи. – 2008. – № 1. – С.15-21.
8. Бюджетний кодекс України / Верховна Рада України // Закон № 2542-III від 21.06.2001. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
9. Бюджетний кодекс України / Верховна Рада України // Закон № 2456-VI від 08.07.2010 р.. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
10. Проект доходної частини міського бюджету міста Суми на 2011 рік / Сумська міська рада. – Режим доступу : <http://www.meria.sumy.ua/>
11. Податковий кодекс України зі змінами та доповненнями N 3387-VI (3387-17) від 19.05.2011 / Верховна Рада України // Закон. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>